

„ДРУЖИНА МЛАДЕЖИ СРПСКЕ“
ИЗ СЕГЕДИНА

Београд

Апстракт: У раду се даје преглед деловања Дружине младежи српске у Сегедину XIX века, једне од бројних организација српске омладине у Србији и ван њених граница изразито посвећених уздицању националног духа и неговању српског језика и књижевности на темељима Вукове реформе. Набројане су и подробно описане дужности и активности чланова удружења, њихови наступи и публикације. Приложена је обимна грађа која обухвата записнике, преписку и спискове објављених радова четрдесетих година XIX века.

Кључне речи: Дружина младежи српске, Сегедин, XIX век, грађа

Дружине ученика (гимназијске, студентске) чине значајни организациони облик српске омладине у Србији и у иностранству. У њеним седницама су почети наше литературе, науке, просвете и значајни су чинилац у интелектуалном уздицању Срба.

Можда и није случајно да су се међу члановима дружина налазили наши научници светског значаја: Никола Тесла, Михаило Пупин, Милутин Миланковић, али и Јован Цвијић, Стојан Новаковић, Тихомир Р. Ђорђевић и многи знани и незнани.

Међу најпознатијим дружинама биле су „Зора“ (Беч), „Преодница“ (Пешта), „Побратимство“ и „Нада“ (Београд).

Прва наша дружина је *Србска влада* коју су основали 1826. ученици на школовању у Грацу. Међу њима су деловали и Хрвати (Љубевић Гај, Димитрије Деметар). То су углавном почети организованих дружина, који ће доцније створити савез Уједињену омладину српску, јер су ђачка и студентска друштва била уско повезана, веома често непосредно сарађивала и помагала једно друго, учествовала у заједничким акцијама за буђење националне свести, књижевности и политичких слобода.

У групи најстаријих дружина, како наводи Јован Скерлић¹, налази се књижево родољубиво друштво *Млаго јединеније*, које је деловало у Сегедину (1835-1837). Потпунију слику о дружинама српске омладине у Сегедину дају сачувани извештаји са састанака и истраживања Владимира Ђоровића² и Драгомира Митровића.³

1 Јован Скерлић, „Омладина и њена књижевност“. Београд, 1925, 4-5.

2 Владимир Ђоровић, „Српска омладина у Сегедину од 1843-1864. године“, *Гласник Историјској друштва у Новом Саду*, 1936, X, св. 4/26, 394-406.

3 Драгомир Митровић, „Рад и преписка литерарног удружења српске омладине у Сегедину 1843-1864“, *Архивски алманах*, 1965, бр. 1-2, 155-182.

Нешто више о настојањима српске омладине у Сегедину сазнајемо из новинарских чланака у *Маџазину за художество и моду* Антонија Арнота (Пешта, 1839), из којих се види да су школске године 1838/39. српски ђаци у Сегедину основали *Друштво учећи Срба*.

Под шифром 34 (вероватно Павле Стаматовић) објављен је чланак *Слава и чест србска у Лицеуму Сегединском 1838–39*, у коме су похваљени ученици: „Михаил Савић Сегединец, Петар Јовановић Голубинчанин, Јован Пантелић Огарац, Стефан Поповић Ирижанин, Јован Чаковац и Јован Савић старији Сегединци, Јован Суботић Добринчанин, Младен от Стратимировић Кулпинац, Георги Чаковац, Јован Млађи Савић Сегединец, Георгије Константиновић Печканац, Георгије Малетић Јасеновац, мудрољубија слушатељи.“⁴ Они су били чланови Дружине, а међу њима су најпознатији Јован Суботић и Ђорђе Малетић.

О овој дружини налазимо дописе и чланке у *Српским народним новинама* и *Српском народном листу* Теодора Павловића, и *Српским новинама* и *Подунавки* Милоша Поповића.

Нису нам сачувани записници о деловању чланова школске 1838–39, али податак *Маџазина* речито говори о њима.

Доласком нове генерације ученика у Сегедин (било их је и до 200) 15. X 1843. године обнављен је рад Дружине, а већ следеће, 1844, основано је у Пожуну, под утицајем Људевита Штура, друштво *Слобода*, које је издавало и рукописни лист „Соко“. „Дружина младежи српске“ има своју предисторију: пре него што је основана и добили дозволу од власти, неки студенти из Сегедина били су 1826. године чланови тајног друштва у Кежмарку. У студији о драмском писцу, песнику и приповедачу Лазару Лазаревићу, Исидора Милић саопштава да је Лазаревић две године студирао у Сегедину и прешао 1826/27. на трећу годину права у Кежмарк:

„У Кежмарку је 1826. припадао тајном литерарном друштву српских студената на Лицеју и налази се на списку. Због деловања овог друштва вршена је истрага о њиховом раду и тада се нашло да су у њој били и дванаест сегединских студената, које је он упознао за време студија у Сегедину. То су били: Арон Веселиновић, Данило Закић, Георгије Јовановић, Лазар Крстић, Јован Лалошевић. Павле Летић, Никола Лугомерски, Јован Николић, Константин Обрадовић, Никола Пајдак и Весилије Петровић.“⁵

Рад ове полетне генерације, с књижевним амбицијама, усмеравали су свештеници Павле Стаматовић (уредник календара „Српска пчела“) и Димитрије Поповић, аутор књига штампаних Вуковим правописом.⁶

4 Српска новина или МХКМ, 1839, II, 25 (26. III), 97.

5 Станиша Војиновић, „Живот и дело Лазара Лазаревића Старијег“, *Свеске Маџице српске. Серија уметности*. Св. 11. Нови Сад, 2006, 21.

6 Станиша Војиновић, „Заборањени Вуков сарадник Димитрије Поповић“, *Брајтсјиво*

Године 1843, под покровитељством Павла Стаматовића, пароха и катихете, основана је „Сербска читаоница“ како би у њој омладина могла читати добре књиге. На овоме је много радио и ђакон Димитрије Поповић, духовни отац дружине. Године 1846. читаоница се звала „Читаоница младежи сербске“, а само друштво „Друштво млади Србаља“.

До наших дана сачувани су записници ове дружине вођени од 1843. до 1848. године који дају опширну слику о раду друштва, које је с временом имала називе „Младеж српска која се у Сегедину учи“, а онда „Друштво учећи се Србаља“ (од 15. X 1843). Престало је с радом 10. VI 1845, али је обновљено 29. V 1846. и одржало се до 20. V 1848, кад су га власти забраниле због револуционарних превирања.

На првој седници 16. X 1843. изабрана је привремена управа састављена од чиновника. Изабрани су за председника Богољуб Димић, сенаторе Јо/в/ан Капетановић и Младен Баић, књижничара (библиотекара) Димитрије Хаџић, протоколисту (бележника) Лаза Поштић и за подпротоколисту Василије Милованов.

Њихова озбиљност се показала на седници од 22. X, кад је прочитан Устав у коме је први став био да се Дружина бави неговањем матерњег језика, а састанци ће се садржати од читања разних дела поетских и прозних, које су „производили“ чланови или дела других аутора која су научили или превели. Дела која се читају морају бити у народном духу и не могу садржати омаловажавање других народа. После прочитаног Устава изговорили су слова Глиша Живковић, Лаза Поштић и Мита [Димитрије] Марковић, а своје прозне радове Мита Хаџић (песму *На слоју*), наглашавајући слогу као темељ њихове будућности; Васа Миловановић (превод с мађарског „О љубави“), Теофил Димић (превод с немачког „На јестество“), Младен Илић (песму „Учено друштво сачињавајућима“), Паја Грујић (песму *Срдину*).

На седницама доцније критиковани су радови чланова, а друштву су се прикључили: Јован Капетановић, Мита Нинковић, Јован и Сима Ракић, Аристид Николић, Васа Коларић, Васа Миловановић, Мита Нешковић, Радовановић, Кекић, Илија Барајевац.

Већ у првим данима деловања Дружине писали су редакцијамa листова *Пешићанско-будумској Скоротијечи*, *Српским новинама*, *Илирским народним новинама*, с молбом да им се шаљу новине. Као последица пријема на неким седницама читани су радови објављени у овим листовима. На пример, Јован Капетановић прочитао је рад под натписом „Родољубивим Србима и Српкињама на Ново лето“ Димитрија Михајловића и *Највећа радосиј* из Скоротече“.

Кад су се први чланови управе одрекли својих звања, бирана је 4. I 1844. нова и изабрани су „чиновници“: Мита Хаџић за председ-

ника, Т. Димић за књижничара и Илија Барајевац за бележника. До овог дана записнике је водио Лазар Поштић.

У овом периоду Дружини се придружио Димитрије Михајловић, а седницом од 12. V 1844. Дружина је прекинула рад.

Према записницима, рад су обновили седницом од 8. X 1844. године кад је изабрана нова управа: председник Илија Барајевац, књижничар Павла Груића, бележник Димитрије Марковића, а подбележник Димитрије Бранковић. Тога дана су прочитана и нова правила Дружине. Међутим, кад је Димитрије Марковић, који је био највреднији и најпродуктивнији стваралац Дружине, напустио Сегедин 13. XI 1844, изабрана је нова управа: за председника Паја Груић, за књижничара Илија Барајевац, за протоколисту (бележника) Мита Нинковић и подпротоколисту Сима Поповић.

Поред старих чланова своје радове читали су: Аркадије Саблић, Петар Стаић, Георгије Аргировић, Васа Поповић, Павле Крстановић, Алекса Илијћ (Илијевић), Јован Јовановић, Димитрије Бранковић, Алекса Миловановић, Ђорђе Цветковић.

На седници од 26. XI 1844. прочитана су писма уредника *Српских народних новина* Теодора Павловића и *Илирских новине* Људевита Гаја, којима се обавезују да ће им слати своје новине, позивајући их на сарадњу.

На седници од 25. II 1845. изабрана је нова управа: председник Петар Стаић, књижничар Павле Груић, „советници“ Илија Барајевац и Димитрије Нинковић, цензор Илија Барајевац (звање су завели од школске 1844/45), бележник Симеон Поповић, и подбележник Јо/в/ан Јо/в/ановић.

Нови чланови су: Симеон Ракић, Симеон Поповић, Никола Николић, а радове у априлу 1845. године читали су: Симеон Ракић („Пустинак“), Василије Поповић („Завист“), Симеон Поповић („Тугујућа љубав“ и „Поздрав Српству“), Никола Николић („Глас Црног Ђорђа“ и загонетке); у мају: Никола Николић („Пропаст српског царства“), Василије Поповић („Мојој Маци“ и „Иронија на наше друштво“); у јуну Василије Поповић („Мара и Марко“, „Поздрав друштву“), Никола Николић („Један особити догађај“ и загонетке). Извештаје о седницама закључили су и потписали Симеон Поповић и Јован Јовановић 17. VI 1845. године.

Рад друштва је настављен седницом од 29. IX 1846. и он је извештајем од 18. X 1846. писан Вуковим правописом од бележника Јована Димовића.

У продужетку овог извода налази се списак Дружине од 29. IX, на коме је 28 чланова: 1. Бошковић Ђорђе, 2. Васић Ђорђе, 3. Георгијевић Јевта, 4. Грегоровић Милош, 5. Димовић Јован, бележник, 6. Зарић Стеван, касир, 7. Каћански Влад. Стеван, тајник, 8. Кола-

ровић Младен, 9. Краић Антоније, 10. Крестић Јован, 11. Ловренски Пет/а/р, 12. Марковић Лазар, председатељ, 13. Николајевић Михаил, 14. Николић Ђорђе, 15. Новић Јевта, 16. Новић Јован, 17. Параж-ки Милош, цензор, 18. Петровић Јован, 19. Поповић Александар, 20. Путник Павле, књижничар, 21. Раић Ђорђе, 22. Ристић Михаил, 23. Савић Љубомир, 24. Фиређхази Јован, 25. Цветић Младен, 26. Чер-нобарих Лазар, 27. Чупић Михаил, 28. Стојковић Стеван.

У првом течају школске 1846/47. године декламовао је Ђорђе Ва-сић песму Јована Суботића „Поздрав јединенију милом“. То је песма о оснивању првог друштва у Сегедину „Младом јединенију“, која почиње стиховима:

Јединије моје мило
 Да ти буде срећан труд,
 Да т' осени славе крило,
 И доведе концу пут;
 Да ти јутро златна недра
 Лепше подне одоје
 А вечера сласти ведро
 Груд заслужну напоје.

Стеван Владослав Каћански рецитовао је Надеждинову песму „Руски к братијам соплемеником Сербом“.

Ове две песме давале су основни тон поезији и прози које су читане у друштву, родољубље, љубав и уважавање руске књижевности. Туђе саставе декламовали су: Стеван Зарић (одломак из епа „Стефан Душан“ Јована Суботића, а Каћански „Знаш ли“ Огњеслава Острожинског). На седници од 21. X 1846. читао је Стеван Каћански критику на рад члана Лазара Марковића „Дух Српски“. Тиме је започело учешће у раду Друштва двојице најзначајних чланова Лазара Марковића и Стевана Владислава Каћанског, који ће бити председник и секретар и учинити много да оно постане познато међу осталим друштвима, али и међу становницима Сегедина. Први је несретним случајем рано преминуо, а други постао један од најзначајнијих родољубивих песника XIX века.

Председник дружине Лазар Марковић и секретар Стеван Каћански упутили су писмо Министарству просвете Србије. У њему пишу:

Високославно Попечителство!

Високоуважавајући доброту вашу, која о свему, што се ко просвети србској клони, највеће попеченије и бригу носи; која је и на нас љубке своје зраке до данас изливала, шаљући нам мислостиво дароване С. Б. Новине с' Подунавком; друштво млади Србаља у Сегедину учећи се највећу вам признателност и благодарност шаље! – Да би се дјејателност друштва нашег продужити и уколико је могуће умножити могла, снисходително се умољава високославно Попечителство од стране друштва нашег, да би и

убудуће благородној цјели нашој благонаклоно било, да би нам и одсад С. Б. Новине с' Подунавком слати благоизволило. – А младиће членови друштва нашег, имена ваша, као имена своји добротвора дубоко у млада срца своја урезати, и кад ладна плоча (о! закосни судбо!), гроб ваш покрије, онда ће они, знајући да сте славни били – да сте Србљи били – да сте благородне поступке њине отеческом благонаклоношћу и добротом подкрепјавали, онда о! онда ће они сузе благодарности над тавним гробов'ми вашим' проливати!! –

У Сегедину 20/8 Нојемврија 1846.

Секретар друштва

Стефан Владислав, Каћански

Предсједатељ

Лазар Марковић.

У решењу које је потписао Јован Стерија Поповић пише:

Инспекторату Правителствене Књигопечатње

Друштво млади Србаља у Сегедину писмом своим од 20/8 тек. мес. молило је Попечителство Просвештенија да би му се и за наступајућу годину наше новине с Подунавком подариле и одпустиле.

Будући је Попечителство ово решило, да се молби поменутог друштва удовлети; зато настојећим препоручује Инспекторату, да истоме Друштву и унапредак Новине с Подунавком безплатежно одпушта.

П № 1446

Ј. С. П.

27 Ноембра 1846.⁷

Радове других писаца читали су 17. XI Ј. Крстић („Добродетељ блаженства“ Ј. Суботића), Каћански („Тужна Илирија“ од Топаловића), али је Каћански изговарио и оригинално дело „Растанак Црногорца с љубом“. Тада је друштво посетио и ђакон Димитрије Поповић који је говорио о дијалектима српским.⁸ 24. XI 1846. декламовао је Каћански народну песму „Двије сеје брата не имале“ из прве књиге народних песама Вука Караџића. На истој седници обећао је свој рад и члан Аца Поповић Зуб, који ће у својим успоменама оставити драгоцену сведочанство о раду овога друштва. Тако је 31. XI одређен Ј. Димовић да оцени превод Аце Поповића Гетеове песме „Рибар“.

На седници од 7. XII декламовао је М. Николајевић дело „Срб путник“ Н. Стојачковића, а 18. XII Јован Георгијевић одломак епопеје „Смрт Душана“ Јована Суботића. На седници 23. XII декламовао је Аца Поповић Зуб народну песму „Смрт Каице Радоње“, а Каћански „Туга девојке за драгим“ (из Вукове збирке).

7 Архив Србије, МПс, 1846, V, 73; Милан Шевић, „Преписка Стевана Владислава Каћанског с прилозима о животу и раду песникову“, *Зборник историје књижевности Одељења литературе и језика САНУ*. Књига 4 (1964). Београд, 1964, 148–149.

8 Видети опширније: Станиша Војиновић, „Заборањени Вуков сарадник Димитрије Поповић“, *Брајсјиво* XXII. Београд, 2018, 51–68.

Ове године Димитрије Поповић је сакупио претплату на књигу, критику на дело Јована Суботића, *Крејички њрепег наџрадом увенчаној дела „Краљ Дечански“ Ђорђа Малетића* (Нови Сад 1846) и у Сегедину су уписани: „Читаоница младежи српске. – Слушатељи мудрољубија II године. гг: Лазар Марковић из Панчева, и Стеван Зарић из Суботице. – I године мудрољубија слушатељи: гг. Аца Поповић, из Руме; Ђорђе Николић, из С. Томаша; Јован Крестић из Руме; Јован Димовић из Гргуревца; Мијаило Николајевић из Стеановца; Мијаило Ристић из Беле Цркве; Пав. Путник, из Опова; Прокопије Манојловић из Сомбора; Стеван Владислав Каћански, из С. Томаша. – Урош Девић, из Паланке, свршени Богословац.“ Сви они били су чланови Дружине.

На заседању 5. I 1847. дело „Свадба“ Лазара Марковића критички је прегледао Каћански и закључио да је „дело изредно“. На овој седници једногласно је изабран за надзиратеља дружине парох Димитрије Поповић (1814–1882). Реферисао је Ристић 12. I о преводу Ј. Димовића Геснерове *Игиле*.

У другом течају друштва 23. II 1847. обећао је рецитовати своје дело Аца Поповић Зуб, али је 2. III констатовано да своју обавезу није испунио.

Предавањем Димитрија Поповића и декламавањем ове народне песме Вук Караџић је дошао у центар њиховог интересовања. Из тих разлога Димитрије Поповић се обраћа Вуку 22. III 1847: „Српска младеж, која се овде у филозофији и гимназији учи, има преко 150 душа. Ови младићи имају своју књижницу у српској школи, где и новине (пештанске, београдске, загребачке) читају. У јучерашњој својој седници препоручише се ови младићи, да вас ја именом њиовим најтоплије замолим, да им се досад изашавше три књиге народне песама великодушно поклоните.“⁹

Због ускршњих празника рад је настављен на седници од 6. IV, кад је декламовао Аца Поповић сопствени запис народне песме „Вук Ришњанин“, 27. IV прочитао је критику дела „Бој код Печуја“ Павла Путника. 18. V декламовао је Ј. Димовић своје дело „Слово кнеза Лазара, кад је своје војводе на Косову храбрио“, 5. X 1847. Прочитана су имена и презимена „господе слушатеља филозофије, која су се за чланове српског друштва уписати изволели“. На списку су: Урош Девић, Јован Димовић, Ђорђе Васић, Јован Драгић, Јован Крстић, Јевто Новић, Стефан Ракић, Јован Петровић, Ј. Јо/в/ановић, Стефан Георгијевић, Георгиј Јеремић, Јаков Кировић, Сава Бугарски, Ђорђе Кировић, Симеон Влашић, Младен Јанковић, Александар Поповић, Стефан Рајачић, Кузман Манчић, Георгије Николић, Стефан Арадски, Тома Драгосавац, Светозар Кузмановић, Браћа Крестић, Јован Новић, Давид Лугумерски, Цветић Младен, Војновић Гр., Бодари/??

⁹ Вук Стефановић Караџић, *Прејиска VII*. Београд, 1993, 419.

Константин/?/, Михаил Ристић, Георгиј Петровић, Константин Стојковић, Јован Балаитски, Стефан Лазић, Павел Бота, Николај Цветковић, Тимотеј Мутибарић, Василиј Мастановић. Дружини су извесну суму поклонили Стефан Пачу, администратор горње вароши сегединске, Јован Хаџић, грађанин сегедински и Димитрије Поповић, ђакон и учитељ сегедински.

Истог дана изабрана је нова управа, коју су чинили: председник Урош Девић, II год./ине/ мудрољубља слушатељ и свршени богослов, родом из Бачке Паланке; тајник (секретар) и први књижничар Јован Димовић, II год. мудрољубља слушатељ, родом из Гргуреваца; бележник Ђорђије Васић, II год. мудрољубља слушатељ, родом из Јакова; касир Стефан Георгијевић, II год. мудрољ. слушатељ, родом из Српског Чанада; II књижничар Ђорђије Петровић, I год. мудрољ. слушатељ, родом из Суботице; старешине: Мијаило Ристић, родом из Беле Цркве и Ђорђије Николић, родом из Сентомаша, обо/ј/ица II год. мудрољубља слушатеља; а „од слушатеља мудрољубља Глигорије Војновић, родом из Руме и Стефан Лазић, родом из Карловаца“.

Нова управа је замолила Димитрија Поповића да се прими за надзорника дружине и ове школске године што је он са задовољством примио.

Ове године Дружина је примала бесплатно или са умањеном ценом пештанске *Српске народне новине* и *Српски народни лист*, београдске *Српске новине* и *Подунавку*, и загребачке *Илирске новине* и *Даницу*, па је посебним писмима Теодору Павловићу, Милошу Поповићу и Људевиту Гају захваљено са молбом да новине и даље шаљу.

У записницима друштва за 1847. годину има података о члановима који нису вратили књиге друштву, а отишли су из Сегедина (Теофило Димић, Сава Петровић, Јован Николић, Стеван Хаџић и др.).

Последњи записник је са седнице од 20. V 1848. године, а тиче се покушаја да уз помоћ Димитрија Поповића бивши чланови библиотеци врате књиге.

С почетком револуционарних превирања друштво је забрањено.

Значај овога друштва је у чињеници да је оно било присталица Вукове реформе и да су подржали песника Бранка Радичевића, који је своје *Песме* (Беч, крајем 1847) посветио „Српској омладини“.

Кад је пештанска омладина на састанцима у Текелијануму (од фебруара) одлучила да изда алманах *Славјанку* (појавио се јуна 1847), посветили су га „Роду српском и народу славјанском“, цензор Јован Суботић скратио је посвету у „Роду Србском“. Међу редакторима алманаха налазе се Светозар Милетић и Јован Ђорђевић, а међу сарадницима Јован Илић и Павле Поповић Шапчанин (песме), од познатијих. На крају алманаха су имена издавача, међу којима се налазе из Пеште, чланови дружине Младежи српске: Светозар Милетић, Јован Ђорђевић, Богобој Атанацковић и други, и Младеж из Пожуна (Бра-

тислава) и Младеж из Прешове, али нема чланова Младежи српске из Сегедина, која је у том времену била најактивнија и највећа.

Радови читани на састанцима Дружине често су објављивани у тадашњој периодици: *Српском народном листу*, *Пешићанско-будимској скорошечки*, *Подунавки*. Међу члановима дружине, у то време, истакли су се својим радовима:

Јован Суботић (1817–1886) био је члан друштва „Младо јединије“ и написао његову химну коју смо навели. Написао је и Аутобиографију у којој је оставио податке о овом друштву. Био је најзначајнији члан Дружине, писао је песме, драме и био тема реферата чланова друштва.

Јован Пантелић (1812–1888) био је члан друштва „Младо јединије“. Тада и касније писао је песме и преводио с немачког.

Петар Јовановић из Голубинца, члан „Младог јединенија“, у *Српском народном листу* објавио је песме „Господину Карлу Румију“ (1839, 43, 339), „Надгровије Алексију Жарка Јоановића“ (1840, 13, 97), пословице „Покладе по оном изреченију латинском“ (1839, 4, 28–29).

Ђорђе Малетић (1816–1888), члан „Младог јединенија“, објављивао је песме у *Летњој писмици српске* (1837–1838), *Српском народном листу* („Свезрачије“, 1838, бр. 39, 305).

Димитрије Т. Михајловић (1821–1864), као члан Дружине младежи српске објавио је у *Српском народном листу* песме: „Поздрав светлоте књазу српском Александру Карађорђевићу“ (1842, 40, 318), „Поздрав слог и Матици српској“ (1842, 42, 327–328), „Усклик Јовану од Нако“ (1843, 11, 88), „Доба је“ (1843, 29, 232), „Одзив Станку Вразу“ (1843, 43, 329), „Мајска песма пастира“ (1844, 18, 137), „Усклик СНЛисту“ и „На ново љето Српској матици“ (1845, 1, 1), с Његошевим стиховима као мотом; балада „Притворност и верност“ (1845, 7, 49–50)

Стеван Владислав Каћански (1829–1890), песник и доцније уредник неколико листова, међу последњима *Велике Србије*, оснивач патриотског друштва под истим именом. Био је као члан вредан сарадник *Подунавке* (1846, 1848).

Лазар Марковић (1827–1848) као ученик у Пожуну објавио је 1846. године песму „Узимање Београда од Турака“ (*Српски народни лист*, 1846, 21, 161–162). У Револуцији 1848, поводом смрти песника С. Милутиновића, отпевана је његова песма „Свуда сунце јасно сјаје, над Србијом мрачан свод“ за коју је композицију саставио П. А. Поповић.

Димитрије Марковић Земунац у *Српском народном листу* објавио је песме „Смрт Црног Ђорђа“ (1842, 45, 351–352) и „Српском духу“ (1845, 28, 217), у прози, превод с немачког „Речи доброг отца сину“ (1844, 20, 159–160; 21, 166–167), „Мудра изреченија и тестаментна Наполеоновог“ (1845, 4, 25–29), превод с немачког „Благотворна Краљи-

ца“ (1845, 14, 108-111), посрбио „Честност и у сиротињи“ (1846, 49, 384), „Смерт Авеља“ (1844, 49, 390-391), чланак по Шицу „О постанку наука и художества...“ (1847, 10, 76-78) и „Нешто о најстаријим Србима у Унгарији“ (1847, 33, 259-263).

Младен Илић (Илијћ), члан Дружине, у *Србском народном листу* објавио је песме „Коло“ (1846, 3, 17), „Туга Србина“ (1847, 39, 305), „Млади пастир“ (1847, 47, 369), превод с мађарског француске приче „Спас Бог!“ (1847, 222-224).

У *Пешићанско-будињској скорошечи*, песме „Поздрав П. Б. Скотечни на ново – 1845. – лето“ (1844, бр. 3, 9, под псеудонимом Младен Тимотин у Соедину); „Позив к радости“ (1844, 11, 57 – под псеудонимом Мла– – –ић у С....у); „Мачке и мајмун судија – биров“, (1844, 13, 70-71 – под псеудонимом Млад– – –ић); *Великодушна девојка* (1844, 17, 93 – под псеудонимом Млад–ић); песму *Пролеће* (1844, 40, 240 – под пуним именом; анегдоту *Какав је тико, онаку има и жељу* (1844, 50, 298 – под псеудонимом Млад– И– –ћ); превод приче „Веселин и Средоја“ (1844, 52, 306-307 – под пуним именом).

Теодор Димић (1815-1905) у *Србском народном листу* објављује приче: „Поп и трговац“ (1847, 30, 233-236) и „Басновија прости Србаља“ (1847, 36, 281-284), расправе о језичким питањима: „Правописно питање“ (1847, 6, 41-43, готово у исто време кад и Вук Караџић), „Грамагичко примечаније“ (1847, 17, 111-112), „Примјечаније мненија сверху х“ (1847, 26, 210-212), и полемику са Димитријем Бешлићем „Доказ да је оно у 27. Числу СН Листа о писмени х неосновано“ (1847, 35, 277-279).

Аца Поповић Зуб (1829-1894) је објавио *Успомене* у којима је описао свој рад у Дружини младежи српске у Сегедину¹⁰. На седници Дружине 6. IV 1847. прочитао је свој запис народне песме „Ришњанин Вук“, коју је доцније објавио у књизи *Србске народне њјесте* (Праг 1852).¹¹

Н. Стојачковић је у *Србском народном листу* објавио песме „Срб путник“ (1844, 18, 143-144), „Отпоздрав Данилу Стаићу“ (1846, 9, 65-66)

Никола Николић је у *Србском народном листу* објавио песму „Доба је!“ (1847, 31, 241) и баладу „Црни Ајдук Мијало“ (1847, 38, 297).

Аристид Г. Николић Стапарац (1821-1890), похађао је гимназију у Сегедину до 1844. и богословију у Вршцу (1844-1847). Преводилац и песник, у Сегедину је објавио превод с немачког веселе игре Ф. Х. Гелерта *Бојомолка* (1847). Радио је као адвокат у Сомбору и Сенти. На прослави Светог Саве у Сенти, 1845. године, после предавања о српској књижевности играна је његова „Пастирска игра“ (еклога).

¹⁰ Аца Поповић Зуб, *Успомене* / приредио Сава Дамјанов, Нови Сад, 2003, 22-28.

¹¹ Видети опширније: Станиша Војиновић, „Сакупљачи народних умотворина: Аца Поповић Зуб“, *Даница, календар за годину 2019. XXVI година*, 2019, 103-108.

Сарађивао је у листовима: *Пешићанско-бугимска скорошечка* (1844), *Српски народни листи* (1846, 1847) и алманаху *Драгољуб* (1846).

Оно што недвосмислено показују чланови Дружине младежи српске у Сегедину јесте посвећеност свом народу, жеља да стварају, да буду родољуби, да негују српски језик и српску књижевност. Они се опредељују за Вуков правопис и стају у ред оних приврженика који ће изнети овај проблем и допринели у знатној мери да се реши на рационалан начин. У своме доцнијем стваралаштву, у књигама које су објављивали у XIX веку, показали су да је правилно усмеравање од стране Димитрија Поповића у почетничком периоду пало на плодно тло. Неки од њих су значајни представници српске књижевности свог времена.

[ПРИЛОГ]

У заседању 16. октобрија 1843-4. године.

Скупили су се Г. чланови друштва, да би се о установљењу друштва усоветовали, и нужна за почетак радиности установили. Но будући да су неки чиновници, кои да би др уштво и радиност у реду били старати се морали нужни?/, и будући да исти чиновници наи изкусни исти мораду; но премда чланови способност један другом познавали нису, то само привремени неки чиновници избрани буду. Ти су следујући: Г. Богољуб Димић, избран буде за председатеља. Г. Јо/в/ан Капетановић и Младен Баић за сенаторе. Г. Димитрије Хацић за књижничара (библиотекара). Г. Лаза Поштић за протоколисту (бележника) и г. Василиј Милованов за подпротоколисту.

17. и. м/есе/ца.

Држано је заседаније од чиновника, у ком су, да би друштво с радиношћу у реду било, с једногласијем Устав друштву установили; у ком уставу да би сваки, како чиновник, тако и член друштва, боље дужности упознавши, точно набљудавао.

У заседанију 22. 8δ^р.

Држаном прочитан је Устав, кои овако гласи:

Будући да нам је целъ наша у матерњем се језику упражњавати то су нам нужна и нека правила, по којима ћемо нашу радиност управљати. Радиност пак та састојаће се у декламирању разни дела, прозаически и поетически, собствено производни или из други ауктора научени. У приношењу дела проз. или поет. била она собственог ума производи, или из разни ауктора преведена. Дела пак она, која за декламирање узимана буду, свагда таква требаду бити, која су пуна духа народности: но при том свагда избегавати која се на поруганије други народа клони.

А. Дужности членова

По прочитању Устава говорили су: Г. Глиша Живковић у ст. Лаза Поштић (шк. 1842/43. Био је ученик мудрољубија у Пожуну и приложник књижнице) и Мита Марковић сопствено у прози. Читао је пак г. Мита Хаџић сопствено у стихови: *На слоју* представљајући слогу, као темељ и извор будућности, то јест: онда ћемо тек намеру нашу постићи моћи, кад слогу у средини задржимо, и с њом срца наша грејали будемо.

У заседанију 29. °δ^p.

Говорио г. Глиша Живковић: *Граничара балагу* од г. Васе Живковића. Дела пак читали су г. Мита Хаџић сопствено под натписом *Сироче*, у ком описује жалост сина, који познавши отеческу љубав спрам своје деце, за оцем; и вели да је нај несретније оно дете, које се одма у почетку неге и љубови родитељске лиши; а сваки онај ко/ј/и то ужива да је најсрећнији. Васа Миловановић: превод с мађарског *О љубови*. Г. Димић Теофил: превод с немачког *На јестивство*. Г. Илић Младен сопствено у стихови под надписом *Учено друштво сачињавајућима* у ком позива сваког Србина за прославити име рода, и начин ко/ј/им би своје прославити могли. Г. Паја Груић сопствено у стихови под натписом *Србину* у ко/ј/им Срба од сна буди и к слави имена српског позива. Прегледатељ истог дела био је г. Мита Марковић, но ништа приметио није, тако и ја овде ништа назначит не могу.

У заседанију 29. 8°δ^p п. на.

Држаном говорили су г. Глиша Живковић *Оду на мир Евроје* из Мушицког. Лаза Поштић сопствено у прози под натписом *О књижевству и истои њојизају*. Дела пак читали су Г. Васа Коларић превод с мађарског под натписом *Оцачар* у ком представља простоту сељака, ко/ј/и, упаднувши им изненада у собу охачар, кроз пенхер напоље побегну, и ларму по селу подигну, говорећи да им је ђаво у кући. Г. Мита Хаџић у стих. под натписом *Млад јунак* престављајући јунака, ко/ј/и од свог оца благослов иште, јер срцу одолети не може, којег презирајући смрт за благо свог рода крв проливати позива. Г. Младен Илић у стих. под натписом *Избор* у ком представља девојку која презирајући богатство, за сиромаша пође, ко/ј/и ништа друго нема него само поштено срце притјажавао. Г. Теофило Димић превод с немачког *О злу и њоверенију*. Л. Поштић преглед на дело г. Илића под *Нар. учено друштво сачињавајућима*.

У заседанију 31. 8°δ.

Држаном говорили су следејући: г. Глиша Живковић у стихови под натписом *Граничар* од г. Васе Живковића. Г. Јован Капетановић *Млад Србин* и г. Алекса Илимандић *!?!* под натписом *Доба је из Бачванке*. Г. Мита Нинковић у стихови *Драји на гробу љубезне* из *Бачванке*. Дело пак читали су г. Паја Груић у стихови сопствени под натписом *!?! Димитрија Јакишића са Таџари* у ком представља како Србин себе драговољно жртвује, за показати љубав и веру спрема драгима. Г. Младен Илић у прози са мађарског под натписом *Микон /Хлоја/ и Дафнес*. Г. Мита Хаџић сопствено у стихови под натписом *Совети* у ком советује друга да се онде

ди не треба не меша, јер ако се мешао буде неће добро проћи. Г. Димић Теофило собствено у стихови под натписом *Друју на имендан*. Затим прочитао је г. Младен Илић одговор на примјечанија у делу његовом под натписом *Учено друштво сачињавајућима* од Л. Поштића учињена, у ком потврђује да натпис *Учено друштво сачињавајућима* остати може, наводећи на то примере. Даље приметио је у последњој строфи *Слоћи* поглед ди г. Илић вели *Држимо се њек нашеї блаїа* вели да благо остати може а не трага, као што је то прегледатељ рекао.

У заседању 7^а 9δ^а.

Декламовао је г. Г. Јоца Рак... из *Босиља* г. Суботића под натписом *Граничар*; г. *!?!.* из *Бачванке* Д. Михаиловића под натписом *Драји на њрбу љубезне*; г. Глиша Живковић из Мушицког под натписом *На Видовдан*; г. Илија Барајевац превод од Светића из *Виргилија* књиге II^а. Дела прочитали су: г. Мита Хаџић у стих. сопств. под натписом *На имен-дан мајтери* у коме излива слабос срдија чувства, за увеличати торжества дан; г. Теофил Димић у стих. собст.[вени] *Огу Њејовој Екселенцији Мишройолийу Јосифу Рајачићу*; г. Паја Груић превод са илирског под натп. *Песма од Краља Сѣефана Немање* у ком описује верност Србаља свом краљу, у боју са Урицом од Срема Баницом; г. Мита Марковић превод са илирског под натп.[исом] *Песма о срѣском краљу Павлимиру*; г. Младен Илић превод с мађарског под натп.[исом] *Лађар*, у ком представља оштроумије једног простог лађара. Затим следуовале су критике г. Паје Груића на дело Мите Хаџића под натписом *Совети*, у ком никакаву погрешку не приметивши, вели: да г. Хаџић на пољу поезије, ни лепше цвеће набрао похваљивајући поучителан предмет, и желећи да би г. Хаџић и убудуће пријатни и поучителни примери наше мало друштво красио; Г. Глиша Живковић на дело г. Младена Илића под нат. *Микон и Дафнис*. Г. Јоца Ракић на дело г. Паје Груића под натписом *Удвои?! Димић. Јакшића са Тајари*, но будући да ништа приметио није, тако и ја овде назначити ништа немам. Лаза Поштић на одговор г. М. Илића, у ком оповргавајући примера, како за натписа остатак донешен, тако и на реч блага, доказивајући да ниједно остати не може.

У заседању 13. 9δ^в.

Декламирали су г. Сима Ракић *Полазак јунака на војску* из *Бачванке*; г. Младен Илић *На смрт драју* Мита Нинковић, *Младежи* из „Н. листа” од Н. Боројевића. - Дело пак прочитали су г. Глиша Живковић сопствено у стихови под натписом *Воља к радиносѣи*; г. Мита Марковић собст. стихови под натписом *Моја жеља*; г. Јо[в]ан Капетановић, превод с мађарског под натписом *Како је Сифрид нашао сујруу Геневеву*; г. Лаза Поштић превод са словачког под натписом *Коза и зец* у сти./иховима/; г. Теофило Димић сопствено у стихови под натписом *Појјајна љубов*; г. Мита Хаџић сопствено у стихови под натписом *На једну*; г. Николић Аристид сопствено у стихови под натписом *На једну* /поновљен наслов - С. В./ - Затим су следуовале критике. Г. Мита Хаџић прочитао је критику на дело Паје Груића под натписом *Песма о Краљу Сѣефану Немањи*. Г.

Капетановић на дело Младена Илића под натписом *Лађар*. Г. Мита Марковић на дело г. Мите Хаџића под натписом *На имен-дан мајтери*. Мита Нинковић на дело г. Марковића под натписом *Песма о српском краљу Павлимиру* са илирског. Г. Младен Илић на дело г. Теофила Димића под натписом *Оду Њејовој Екселенцији Мишројолићу Јосифу Рајачићу*.

У заседанију 29^а ноемврија.

Декламирали су г. Глиша Живковић *Жерџву српској имена* из Мушицког. Г. Сима Ракић *Царици мајтери* из Мушицког. Г. Мита Нинковић /нечитко - С. В./ из „Српског народног листа“ од Димитрија Марковића /?/ – Дела пак прочитали су г. Мита Хаџић под натписом *Венац на имен-дан свом друју*; г. Јоца Капетановић под нат. *Брајинска љубав*, превод с мађарског; г. Младен Илић под натписом *Ушеха*; г. Аристид Николић под натп.[исом] *Сћање прага Гинзија и њејови прађана љри доласку Солимана друјој јодине 1532*; г. Мита Марковић соопштио у стих. под натписом *Имен-дан једноме Срдину*; г. Теофил Димић превод с немачког под натписом *Приближење к Боју*. За тим прочитао критику г. Мита Хаџић на дело г. Младена Илића под натп. *О љубави*; г. Глиша Живковић на дело г. Мите Марковића под натписом *Друју*; Лаза Поштић на дело г. Аристиде Николића под надп. [исом] *Учен оченаш* и једне загонетке; г. Мита Нинковић на дело г. Паје Груића под натписом *О љубави, и злуиз[?] истјој истјичућим*; г. Аристид Николић одговор г. Марковићу на примјечанија у његовом делу учињена.

У заседанију 5^а декемврија одржаном.

Прочитали су дела г. Мита Марковић под натп. *Совејџ друју*; г. Мита Хаџић под натп. [исом] *Расџанак*; г. Јоца Капетановић под натписом *Несносан човек* превод с мађарског; госп. Кекић под натп. *Срдину*; г. Аристид Николић под натп.[исом] морална повест *Учини обешењаку добро, љак очекивај зло*; г. Младен Илић под натп.[исом] *О српским учийељима*; г. Теофил Димић под натп.[исом] *Смрџ за ошечесџтво* превод с немачког; г. Аристид Николић под натп. продуженије *Сћање прага Гинзија* итд.

Критике пак прочитали су Димић Теофил на дело г. Младена Илића под натп. *Ушеха*; г. Аристид Николић на дело г. Капетановића под натп. [исом] *Несносан човек*; г. Младен Илић на дело г. Мите Марковића под натп. *На имен-дан једном Срдину*; г. Паја Груић на дело г. Аристиде Николића под натп.[исом] *Сћање прага Гинзија* итд. и прочитао је одговор на критику г. Мите Нинковића.

У заседанију 12^а декемврија држаном.

Читали су дела: г. Васа Коларић превод с мађарског по натписом *Битџа Принца Еујенија с Турџима код Сенџе*; г. Мита Хаџић у стих. под натп. /нечитко - С. В./; г. Аристид Николић у стиху под натп. *Венац Аниџи*; г. Васа Миловановић једну повесницу под натп. *Како је краљ љерси/јски сеџи новџе љридавио*; г. Мита Марковић у стих. под натписом *Раџосџи*; г. Теофил Димић у стиху под натп. *Оџа меџенаџу*; г. Лазар Поштић у стих. под натп. *Моје незадовољсџтво*; г. Младен Илић сопствено у прози под натп. *Није можно*.

Затим је прочитао г. Паја Груић дело г. Мите Нешковића под натп. *Суд, проценишјељ и животишње*; г. Мита Нинковић прочитао је већ написано дело г. Петра Радовановића *Иирање*. – Критике пак прочитали су г. Аристид Николић на дело г. Димитрија Хаџића под натп. *Расџанак*; г. Мита Марковић на дело Капетановића под натп. *Несносан човек*; г. Лука Поштић на дело г. Мите Хаџића под натп. *Венац на имен-дан друју*; г. Глиша Живковић на дело г. Аристиди Николића под натп. *Учини обешенеџаку добро џа чекај зло*; г. Мита Хаџић на дело г. Арис. Николића под натписом *Сџање џрада Гинзија* итд.; г. Мита Нинковић прочитао је одговор на одговор г. Марковића. По свршетку читања одређено је од председатеља да се молебна писма за новине како Пештанске *Скорошечу*, београдске, тако и за хорватске.

У заседанију 19. декемвра.

Држаном дела су прочитали г. Мита Хаџић собствено у стихови под натп./исом/ *Собор Арагски или Бела Слейи Краљ Мађара*; г. Васа Коларић превод с мађарског под натписом *Бој џринца Еујена џод Сенџом и Турци*; г. Кокић под натписом *Доброшворишјељ*; г. Капетановић *Оду на имен-дан џријашјељу*; г. Мита Хаџић под натписом *Исџовед*; г. Нинковић прочитао је дело г. Радовановића под натписом *Иирање*; г. Илић новелу под натп. *Снаџа џубови*; г. Марковић под натп. *Сџрадање џа/џ/но*; г. Димић превод из Волтера под натписом *Просџ мудрац*. – Затим су критике прочитали г. Груић на дело Поштића под натп. *Моје незадовољсџиво*; г. Живковић на дело илића под натп. *О нашим учиишјељима*; г. Коларић на дело Николића под натп. *Венац Аници*; г. Кекић на дело г. Димића под натп. *Ода меце-нашју*; г. Николић на дело Миловановића требао је прочитати но будући да је дело писано било и прочитати се није могло, тако критицирати није могао. Затим су прочитана писма за новине.

У заседанију 2. јануара /1844/.

Држаном дела су читали: г. Димић преводе, прво под натписом *О судби и заслуџама Србаља у Мађарској* друго под натп. *Како џредам мислишји*; г. Васа Коларић *Бийка Еујена џринца џод Сенџом*; г. Радовановића под натп. *Поздрав на имен-дан* и *Тују за Јеленом*; г. Николић једну анегдоту, загонетку и *Поздрав на Ново леџо*; г. Кекић у стиху *Поздрав Србљима на Ново леџо*; г. Илић *Слово на младеж*. – Затим су критике прочитали г. Николић на дело г. Радовановића под натп./исом/ *Иирање*; г. Кекић на дело г. Хаџића под натп./исом/ *Собор Арагски* итд.; г. Николић одговор г. Коларићу, и одговор г. Хаџићу.

У заседанију 4. јануара.

Држаном по закону установљеном досадашњи привремени чиновници званија одрекавши се, наново чиновници бирали су се и тако г. Мита Хаџић за председатеља, г. Димић за књижничара, г. Илија Барајевац за бележника изабрани буду. *Вођено Лазаром Пошџићем*.

У заседанију 9. јануара.

Држаном прочитали су своја дела: г. Дим. Марковић под натписом *Лукаве очи*; г. Паја Груић под натписом *Сироче* превод с мађарског и друго под натписом *Самоубица*; г. Т. Димић под натписом *Взаимна џубов*; г.

Капетановић превод с мађарског; г. Ил. Барајевац превод с немачког, под натписом *Слеји барон*; г. Лаушевић прво под натписом *Сиромас јанко*, а друго *Карактер садашњи фишкала*; г. Илић превод, и г. Хаџић под натписом *Поздрав на имен-дан*. – Критике су прочитали: г. Марковић на дело г. Кокића под натписом *Добројворийељ*; Груић на дело г. Марковића под натписом *Сирадање љајно*; г. Коларић на дело г. Радовановића под натписом *Туја за Јеленом*; г. Барајевац на дело г. Капетановића под натписом *Поздрав содружеству на Ново лејо*.

У заседанију 27. фебруара.

Држаном говорио је г. Капетановић из „Скоротече“ под натписом *Родољубивим Србима и Српкињама на Ново лејо* Михаиловић и *Највећа радоси* из „Скоротече“.

Своја дела прочитали су: г. Димић под натписом *Совјеј једној лејој девојки*; г. Хаџић под натписом *К њој, и Совјеј*; г. Груић под натписом *Одбрана* превод с немачког; г. Капетановић под натписом *Јунак и девојка*; г. Барајевац под натписом *Сираданије у љавди*.

Критике су прочитали г. Капетановић на дело г. Лаушевића; Михаиловић на дело Лаушевића.

У заседанију 5. марта.

Држаном говорио је г. Илић из „Скоротече“ под натписом *!/? к радности*; г. Петровић из „Скоротече“ под натписом *Пролеће!/?*. – Своја дела прочитали су г. Димић превод с немачког под натписом *Борац !/?смрти* и басне /нечитка реч – С. В./ превод; г. Поштић под натписом *Клејва неверна*. – Критике су прочитали Г. Илић на дело г. Капетановића под натписом *Јунак и девојка*; г. Петровић на дело г. Хаџића под натписом *К њој*.

У заседанију 12. маја.

Држаном говорио је г. Живковић под натписом *Љубиљелима српске лире* од г. Мушицког; г. Ракић Симо под натписом *Дар српске лејоше*. – Своја дела прочитали су: г. Илић под натписом *Расјанак*; г. Груић под натписом *О јускама* с мађарског; г. Николић под натписом *Уздицај*; г. Капетановић под натписом *К роду*; г. Димић под натписом *Бијка Косовољска и смрти Мурајова*, превод с немачког; г. Хаџић под натписом *Пустинњак. Вођено Илијом Барајевцем*.

Друштво се српско 8. ок. окупило знајући да је ово благородно намереније, да је лепа ствар и нужно пре свој матерњи, пак после друге учити језике. Зато се младеж учећа у Лицеуму овдашњем посаветовала па за добро наша и у будуће у српском језику развијати, и због тог пак намеренија, да мој вручени аманет, као аманет сматрамо и у име други у согласију и љубави будемо. Да би пак и убудуће у согласију и љубови остали мора со тим доброхотна воља за ово заведеније /нечитке две речи – С. В./ познавати и мисао о овом соопштавати знати. Реченог дана сложи се младеж наша знајући да мора неко бити ко/ји ће с овим врелим даром заповедати, дакле себи за председатеља г. Илију Барајевца, за књижничара г. Павла Груића, за бе-

лежника Димитрија Марковића, а за подбележника г. Димитрију Бранковића, на најправеднији и на најупутнији начин једногласно изабери. Сљедованију речена господа до конца теченија управљају. Овог истог дана тј. 8. октобра закони тј. правила прочитају се, нека као под писменом В. изостављава Совет. И тако Младеж српска са законима задовољна остаје. Дано у Сегедину мес. окт. дана 9. год /1/844. Димитрије Марковић.

У заседанију 12. новем.

Будући да је г. Мита Марковић отишао и тако буде друго избраније, то су г. Паја Груић изабран буде за председатеља; г. Илија Барајевац за књижничара (библиотекара); Мита Нинковић за протоколисту (бележника) и г. Сима Поповић за подпротоколисту.

Дела пак читали су: г. Илија Барајевац сопствено под натписом *Слово друшћиву* у коме је господин сочинитељ изразио како је полезно бити у слоги и љубави, а на против како је кварно злобу, завист, неслогу и мерзост утемељивати и таквим бити, даље моли браћу тј. друштво членова да би како за своју, тако и за село Српство ползу радили и себе у премилном свом српском матерњем језику поучавају. Г. Паја Груић сопствено дело под натписом *Угвој*; г. Сима Поповић сопствено дело под натписом *Дужности ученика сѣрам учишеља* у стихове; г. Аркадиј Саблић под натписом *Плач Србаља за Њиову Екселенцију Архиејскоја Сѣфана Сѣанковића*; г. С. Ракић *Зловјерие !?!*.

У заседанију 19. новем.

Г. Илија Барајевац сопствено дело под натписом *Тујујућа срца*; г. Пера Стаић сопствено дело под натписом *Ванац*; г. Сима Ракић сопствено дело под натписом *Поздрав*; г. Паја Груић сопствено под натписом *Млад Србин*; г. Георгиј Аргировић сопствено под натписом *Остѣвља љубов*; г. Васа Поповић под натписом *Туја срјској іраничара*; г. Васа Миловановић декламиро под натписом *Плач Србаља за Њејов. Екселенцијом Сѣфана Сѣрајимировићем*; г. Мита Нинковић сопствено дело под натписом *Смрзнујто дейје*.

У заседанију 26. ноем.

Говорио г. Илија Барајевац под натписом *Пролазећем живоју* сопствено дело; г. Паја Крстановић под натписом *Полза јојле воде* сопствено дело; г. Сима Поповић под натписом *Време науком најсјосодније* сопствено дело. - Декламиро г. Алекса Илијћ под натписом *Поздрав Славсѣва* (говорио); г. Јо/в/ан Јо/в/ановић прочита писмо г. Теодора Павловића за „Српске новине“; г. Паја Груић писмо у Загреб за „Илирске новине“ г. Људо в. Гаја.

У заседанију 3. декемврија.

Говорио г. Илија Барајевац сопствено дело под натписом *Пеј минућа доцније*; г. Аркадиј Саблић сопствено дело под натписом *Људишељ наука*; г. Паја Груић сопствено дело под натписом *Самоудица*; г. Сима Поповић сопствено дело под натписом *Рагосиј*; г. Петар Стаић сопствено дело под натписом *Мало измишленије*; г. Јо/в/ан Јо/в/ановић сопствено дело под натписом *Молба Србљина*; г. Сима Ракић под натписом *Тујовање*; г.

Мита Нинковић сопствена дела под натписом *Тврдица, Мудровање и Добро вино*.

У заседанију 10. декембра.

Говорио: г. Димитриј Бранковић сопствено дело под натписом *Част човечијеј шела*; г. Ваца Поповић сопствено дело под натписом *Песма Аници*.

У заседанију 17. декемврија.

Говорио г. Сима Поповић сопствено дело под натписом *Похвала учийеља*; г. Алекса Илијевић под натписом *Цвейко, пример великој ирестууленција од мали узрока* сопствено дело; Алекса Илијћ под натписом *Ойисаније Пира*.

Заседаније 24. декемврија.

Говорио г. Илија Барајевац сопствена дела под натписом *Размишленије /?/ и Снаја верне љубови*; г. Сима Поповић сопствено дело под натписом *О иијансџву*. – Г. Аркадиј Саблић декламиро под натписом *Жалост ири смрти...*/нечитко/ *Маринковића*; г. Алекса Миловановић */?/* сопствено дело под натписом /нечитко – С. В./; Алекса Видуловић */?/* под натписом/нечитка реч – С. В./ *Давирију*; г. Ђорђе Цветковић под натписом *Необична ирвада*.

Заседаније 7. јануарија /1/845. іод.

Говорио г. Алекса Илијевић сопствено дело под натписом *Зора*.

ВТОРО ТЕЧЕНИЈЕ

Међу равнатеље сербског просвештенија счислити можемо и наше претке ко/ј/и желећи не жалећи труда сви се на то согласили и ово мало, но лепо заведеније установили с ко/ј/им су пут и љубов к српском књижеству у прси Младежи улили, да би се она јошт у школи учила. То пак видећи њиови потомци да жалили труда, остављајући друге забаве; да би само у матерњем језику напредовали, у српску школу (ди је ово заведеније) собирали се. Такођер и ми њи следујући хитимо к овоме драгоценом установленију, да би се у сербско-народном језику изобразили.

Но први членови овог заведенија, видећи да им благодарно намереније к сретном концу спјеша, имали су права потомцима и неке законе, по ко/ј/ има како избрани членови, тако и остали друштва учасници да се имају владати; међу ко/ј/има и овај закон стављен јест. Да би се друштво овог заведенија, како првог, тако и второг теченија школског у српску школу сакупило и у согласију за на то нагледатеље улуче чланове изабрало. Ми пак те законе подлежавајући, без никакове злобе и пакости, без икавог противословија совокуписмо се у недељу, 25. февруара и наименовали: за председатеља г. Петра Стаића, за књижничара г. Павла Груића, за советнике г. Илију Барајевца и г. Димитрија Нинковића; за цензора г. Илију Барајевца (које су званије членови 1844/45. завели); за бележника г. Симеона Поповића, за подбележника г. Јо/в/ана Јо/в/ановића.

Дано у Сегедину 22. марта 1845. од Б ележника и П одбележника.

У заседанију 5. априла.

Говорили су дела: г. Симеон Ракић своје сопствено дело под натписом *Пусишињак*; г. Василиј Поповић своје сопствено дело под натписом *Зависити*; г. Симеон Поповић своје сопствено дело под натписом *Тујујућа љубов, Поздрав Српсџву*; г. Јо/в/ан Јо/в/ановић своје сопствено дело под натписом *Доброша оца*.

У заседанију 15. априла.

Говорили су дела: г. Симеон Ракић своје сопствено дело под натписом *Смрти славној јунака, Похвала рода српској и Тујовање за драјом*; Николај Николић своје сопствено дело, под натписом *Глас Црној Ђорђа* и загонетке.

У заседанију 6. маја.

Говорено: Николај Николић своје сопствено дело под натписом *Бој на Косову или йройасџ царства српској*.

У заседанију 13. маја.

Говорио Господин Василиј Поповић своје сопствено дело под натписом *Мојој Маци и Иронија на наше друшџво*.

У заседанију 3. јунија.

Говорили су дела: г. Василиј Поповић под натписом *Мара и Мирко* соп. дело; Николај Николић сопствено дело под натписом *Један особийи до-јађај* и загонетку.

У заседанију 10. јунија.

Говорили су дела: г. Василиј Поповић своје сопствено дело *Поздрав друшџву*; Николај Николић превод с немецког под натписом *Ојисаније дечкој шорња Свейој Сџефана цркве*.

У заседанију 17. јунија закључено је 1845. год.

Вођено
Симеоном Поповићем
и
Јо/в/аном Јо/в/ановићем.

Извод

По примеру наши претходника, ко/ј/и су благородном према роду свом љубављу побуђени, Библиотеку а по том друштво српско у Сегедину завело, да би се у овом младеж српска још за раније упражњавала и темељ једном положила, к чему ће је позније глас родољубија позвати; скупила се је и овогодишња, ако и не сва, а оно барем отменија младеж, гди је по кратким међусобним договором и совјетовањем одважно закључила, да друштво ово, које је жалост и срамоту прекинуто затекла, продужи и да му нови сталнији живот да. И будући да је устав одвећ неуредан и недостаточан био, одређен буде неки мали одбор, да устав к цјели сходнији сочини које је будућег засједанија дана 29. септемврија 1846. год. Г. Лазар Марковић после ватреног и родољубивог слова прочито, и који је

сва присуствујућа младеж одобрила. После овог уписали су се членови, повиност устава тврдо обећали и нужне чиновнике изабрали.

Колико је пак племенито ово предузимање младежи овој на срцу лежало, и колико је у њему успјела, то ће историја друштва овог показати; још се сад обраћам к наслеђеницима и препоручујући, да и они по могућству своји сила предпостављеној цјељи спјеше и да се при најмањем ветрићу презају и стра/х/ом весла упуштају, јер бродар без одважности никад на пожелано пристаниште ступити не може.

У Сегедину 18. октоврија 1846. год.

Јован Димовић
бележник.¹

¹ Писано Вуковим правописом.

ИМЕНА

оне г. г. која су се за чланове Српског сегединског друштва уписати изволели.

29. сеп. 1846. год.

1. Бошковић Ђорђе
2. Васић Ђорђе
3. Георгијевић Јевта
4. Грегоровић Милош
5. Димовић Јован, бележник
6. Зарић Стеван, касир
7. Каћански Влад. Стеван, тајник
8. Коларовић Младен
9. Краић Антоније
10. Крестић Јован
11. Ловренски Пет/а/р
12. Марковић Лазар, председатељ
13. Николајевић Михаил
14. Николић Ђорђе
15. Новић Јевта
16. Новић Јован
17. Паражки Милош, цензор
18. Петровић Јован
19. Поповић Александар
20. Путник Павле, књижничар

21. Раић Ђорђе
22. Ристић Михаил
23. Савић Љубомир
24. Фиређхази Јован
25. Цветић Младен
26. Чернобарић Лазар
27. Чупић Михаил
28. Стојковић Стеван.

Првогодишњи шечај 1846/7. год.

У засједанију 13. 8^д.

Одређен је Бошковић Ђорђе да донесе дјело; Васић Ђорђе да декламира.

У засједанију 20. октџвр.

Ђорђе Бошковић, који је одређен био донети дјело, болести ради дужност своју испунити није могао. Ђорђе Васић декламирао је *Поздрав јединију милом* дјело г. Јована Суботића, но без довољног ударенија. Изванредно декламирао је Стеван Каћански, под насловом *Руски к драмџијам сойлемеником Сербџом* од Надеждина са задовољством целог засједанија. Истог засједанија одређен је Јован Димовић за дјело; Стеван Зарић да декламира.

У засједанију 21. октџбра.

Декламирао је г. Стеван Зарић *Увод Стивана Душана* одломак један из епопеје Ј. Суботића. Изванредно декламирао је г. Стеван Каћански дјело Огњеслава Острожинског под насловом *Знаш ли* са задовољством засједанија. Почестну посјету имали смо од г. пароха сег. Стевана Пачу, кој/и је трајућем засједанију присуствовао и на декламацију г. Зарића изјаснио се, да је без довољног израженија тјелесног говорио. На изванредно дјело г. Лазара Марковића *Дух Српском* критику прочитао је г. Ст. Каћански са малом примједбом, тицајуће се српске граматике. Истог засједанија одређен је г. Ст. Каћ./ански/ дјело донети а г. Ј. Димовић декламираати.

27. 8^д.

У засједанију 27. 8^д декламирао је г. Ј. Димовић *Уијеха малима* превод са немачког. Изванредно декламирао је г. Ст. Каћански дјело од М. Г. под насловом *Слеиац на трџбу Стив. Шџиљановића*, а г. Л. Марковић дјело собствено *На слоју* са задовољством целог засједанија. На превод г. Ј. Димовића критику читао је г. Павле Путник са примјетбама тицајућим се својства српског језика. Истог засјед. одређен је г. Ст. Зарић дјело донети, г. Јован Крстић декламираати.

10^д 9^д.

У засједанију 17^д новем. декламирао је г. Ј. Крстић дјело г. Ј. Суботића под насловом *Дџбродгејџељ длаженсџива*. Изванредно декламирао је г. Ст. Каћ./анског/ *Тужна Илирија* дјело г. Топаловића. – Дјело г. Каћанског *Расџанак Црноџорца с љубџом* критично прегледао је г. Л. Марковић са малом примједбом. Истог засјед. посјетио нас је г. Димитрије Попџо-

вић, ђакон, и повео је малу реч о дијалектима српским, примјечавајући, како је тешко наћи, да онак, који једним дијалектом пише, у исти друге не умеша. При концу засјед. одређен је г. Мијаило Ристић донети дјело, г. Паражки декламирали, а дјело г. Зорића критично прегледати одређен је г. Ј. Димовић.

24^ог 98^р.

У засјед./анију/ 24.^о нов. г. Милош Паражки, који је био декламирали одређен, није присуствовао. Изванредно декламирао је г. Ст. Каћански из I књиге „Народни српски песама“ *Двије сеје браћа не имале*. После овога прочитао је г. Ј. Димовић критику на *Огу i. Ј. Вуићу* г. Ст. Зарића дјело. Истог засјед. одређен је г. М. Николајевић дјело; г. М. Ристић критично прегледати; г. А. Поповић дјело донети; г. Л. Марк./овић/ декламирали.

31^ог 98^р.

У засјед. 31. нов. изванредно декламирао је г. М. Паражки дјело г. Ј. Суботића *Права смрт*; потом је г. Л. Марковић собствено дјело под насловом *Поздрав младежи Карловачкој* декламирао, на које је г. М. Парожки критику прочит/а/о и изјаснио се да је дјело савршено добро. На дјело г. Ристића *О њрисћојносћи* критика није прочитана јер није у засјед. присуствовао. Одређен је г. М. Парошки дјело донети. Николајевић декламирали, дјело г. А. Поповића *Рибар* из Гетеа критично прегледати одређен је г. Ј. Димовић.

7^ог 108^р.

У засјед. 7. дек. декламирао је г. М. Николајевић *Срб љућник* дјело г. Н. Стојачковића, по овом прочитано критику на превод г. Ристића *О њрисћојносћи* која се је на језик српски односила. Истог засјед. одређен је г. М. Паражки донети дјело, г. Јевта Георгијевић декламирали.

18^ог 108^р.

У засједанију 18^о дек. декламирао је г. Јев. Георгијевић *Бој Душана*, одломак из епопеје г. Ј. Суботића. Превод г. А. Поповића, *Рибар* из Гетеа критично прегледао је г. Ј. Димовић и изјаснио се, да је по својству српског језика преведено. Истог засјед. одређен је г. П. Путник донети дјело, г. А. Поповић декламирали.

23^ог 108^р.

У засјед. 23. дек. декламирао је г. А. Поповић из „Српски народни песама“ *Смрт Кацице Радоње*. Изванредно декламирао је г. Ст. Каћански такођер из „Срп. н. Песама“ *Тућа девојке за драјим*. – Критику на дјело г. Паражког *Сјомен Душану* прочитао је г. Л. Марковић. Истог засјед. одређен је г. А. Поповић критику на дјело г. Путника читати; г. Л. Марковић дјело донети; г. Младен Цветић декламирали.

30^ог 108^р.

У засјед. 30. дек. декламирао је г. М. Цветић *Презреније среће* дјело Дим. Младеновића. – На дјело г. Путника *Бој код Печуја* критику прочитао није г. А. Поповић, будући да је дјело доцне добио. Дјело донети одређен је г. Ј. Димовић; г. Ристић декламирали.

5^о јан. /1847/.

Засјед. 5^о јануара декламирао је г. Ристић *Зима* од непознатог ауктора. – Дјело г. Л. Марковића *Свагда* критично прегледао је г. Ст. Каћански и изјаснио се да је дјело изредно. Истог засјед. са сагласијем г. г. членова изабран је г. Дим. Поповић, ђакон, за надзиратеља засједанија. Г. Путник одређен је декламирати.

12. јан.

12. јан. г. Путник није декламирао. Критику је на превод г. Димовића *Дафнис* из Геснера прочитао је г. Ристић. – Истог засјед. разрешена су гг. членови дјела доносити и декламирати, за време наступајуће препарације до 23. фебр. Такођер са сагласијем гг. чланова, послати новци за забрвачке хрватске новине, 5 ф СМ. полугодишње.

Дрући шечај 1847. год.

23^о феб.

У засјед. 23. фебр. одређен је г. А. Поповић декламирати и дјело донети. С овим је други течај 1847. год. друштва нашег почео.

2^о мар.

У засјед. 2. марта г. А. Поповић, одређен декламирати, није дужност своју испунио и зато је одређен у будућем засјед. дужност своју испунити. Истог засједанија са сагласијем гг. членова установљено је дјела само сваке друге недеље доносити. При том одређено је, да се и новине могу од сад свагда читати, кад год који времена добије.

9^о мар.

Засједанија од 9^о марта до 6^о апр./ила/ нису држана због наступајућег празника Воскресенија.

6^о ајр.

У засјед. 6^о апр. декламирао је г. А. Поповић *Ришњанина Вука* срп. н. песму, која још није штампана. Истог засјед. одређен је г. Путник дјело донети.

13^о ајр.

У засјед. 13^о апр. одређен је г. А. Поповић дјело г. Путника прегледати критично.

20^о ајр.

У засјед. 20. апр. критика на дјело г. Путника *Бој код Печуја* „продуженије“ није прочитана, због тога, што г. А. Поповић у засјед. није присуствовао. Зато је одређен критику своју у засјед. 27^о апр. прочитати.

27^о ајр.

У засјед. 27. апр. прочитао је г. А. Поповић критику на дјело г. Путника *Бој код Печуја*, која се само на неке фигуре поетическе добро не употребљене и на место, добро не описано, на ком се бој случио. Истог засјед. одређен је г. Л. Марковић дјело донети и препоручио је гг. членовима, да

би дјелима својима попунили засјед./анија/, која пре и после празника Воскресенија држана нису, да је он сам таква својима прилозима по-
пунити.

4^{ог} маја.

У засјед. 4^{ог} маја одређен је г. Путник дјело г. Л. Марковића критично прегледати а г. Ј. Димовић декламирали. – Засјед. 11. маја није држано, због тада случившег празника Св. Трој/ице и зато су одређена гореречена г. своје дужности у засјед. 18^{ог} маја испумити .

18^{ог} маја.

У засјед. 18^{ог} маја декламирао је г. Ј. Димовић *Слово кнеза Лазара, кад је своје војводе на Косову храбрио*, са задовољством засједанија. Критику на дјело г. Л. Марковића *Вила* прочитао је г. Путник с похвалом. – Истог засјед. одређен је г. Марковић декламирали а г. Ристић дјело донети.

15^{ог} јуни.

Засједанија од 25^{га} маја, 1. јунија и 8^{ог} нису држана због не присуства гг. членова. Засјед. 15^{ог} јунија одложио је г. председатељ за 22. јуни, у ком ће критику на дјело г. Ристића *О њодвију добродјетели* читати.

22. јунија.

У засјед. 22. јунија критику на дјело г. Ристића *О њодвију добродјетели* прочитао је г. Л. Марковић, и само је се на многе речи славенске, које је г. Ристић у свом дјелу употребио, односила. Истог засјед. препоручио је г. председатељ да би се гг. чиновници и членови преправили са своје дужности у ред ставили за последње засјед. које ће се 15^{ог} јулија држати. – Засједанија од 22. јунија нису држана због препарације.

Имена и њрезимена

господе слушатеља филозофије, која су се за чланове српског друштва уписати изволели.

Почето у име божије 5. окт. /1/847. год.

Приложити изволише		у шајну
	фор.	кр.
Урош Девих (платио)	2	30
Јован Димовић (платио)	2	30
Ђорђе Васић (платио)	2	30
Јован Драгић /прецртан - С. В./		
Јован Крстић (платио)	2	30
Јевто Новић /прецртан - С. В./		
Стефан Ракић (платио)	2	30
Јован Петровић /прецртан - С. В./		
Ј. Јо/в/ановић /прецртан - С. В./		

Стефан Георгијевић (платио)	2	30
Георгиј Јеремић (платио)	1	15
Јаков Кировић (умро)		
Сава Бугарски /прецртан - С. В./		
Ђорђе Кировић /прецртан - С. В./		
Симеон Влашић /прецртан - С. В./		
Младен Јанковић (платио)	1	15
Александар Поповић /прецртан - С. В./		
Стефан Рајачић (платио)	2	30
Кузман Манчић /прецртан - С. В./		
Георгије Николић (плаћено)	1	40
Стефан Арадски (платио)	2	30
Тома Драгосавац (платио)	1	15
Светозар Кузмановић (прецртан - С. В.)		
Браћа Крестић (платила)	6	
Јован Новић /прецртан - С. В./		
Давид Лугумерски /прецртан - С. В./		
Цветић Младен (платио)	2	30
Војновић Гр. (платио)	2	30
Бодари/??/ Константин (платио)	1	40
Михаил Ристић (платио)	2	30
Георгиј Петровић /прецртан - С. В./		
Константин Стојковић (платио)	2	30
Јован Балаитски (платио)	2	-
Стефан Лазић (платио)	1	40
Павел Бота (платио)	2	30
Николај Цветковић (платио)	1	40
Тимотеј Мутибарић (платио)	4	10
Василиј Мастановић (платио)	1	15
Стефан Хаџић, краснорјеча ученик (платио)	1	15
Николај Брановачки дете	2	30
Стефан Пачу, администратор горње вароши сегединске поклања	1	15
Јован Хаџић, грађанин сегедински поклања	3	20
Димитрије Поповић, ђакон и учитељ сегедински по гласу овог записника на страни 32 ^{ој} под бројем 3 ^{им}	10	35

Који су избрисани ти нису љаџили.

У седници Младежи српске у Сегедину учеће се, од 5. октобра 1847. године (која је за 1847. год. прва) свршује.

1° По општој потреби свакога друштва пређе свега приступило се ка избору једнога одбора који ће послове друштвене извршавати и отпраљвати. На овај дакле конач једнодушно су изабрани: г. Урош Девић, II год./ине/ мудрољубља слушатељ и свршени богослов, родом из Бачке Паланке, за председника; г. Јован Димовић, II год. мудрољубља слушатељ, родом из Гргуреваца, за тајника (секретара) и првога књижничара (библиотекара); г. Ђорђе Васић, II год. мудрољубља слушатељ, родом из Јакова, за бележника; г. Стефан Георгијевић, II год. мудрољ. слушатељ, родом из Српског Чанада, за касира; Ђорђе Петровић, I год. мудрољ. слушатељ, родом из Суботице, за другога књижничара; за старешине г. Мијаило Ристић, родом из Беле Цркве и г. Ђорђе Николић, родом из Сентомаша, обо/ј/ица II год. мудрољубља слушатеља; а од слушатеља мудрољубља г. Глигорије Војновић, родом из Руме и Стефан Лазић, родом из Карловаца.

2° Затим умолисмо часнога г. Димитрија Поповића, ђакона и учитеља сегединскога, да се као што је и прошасте 1846/7. године, надзирателства друштва нашег примити изволи, колико тога ради, да нам послови наши тачније и уредније иду, толико и зато, што је овога господина родољубива ревност и вештина у нашој књижевности довољно позната. На ову нашу топлу молбу и искрену препоруку исти господин, који је и сам лично у овој нашој седници био - - -

изјаснио се, да се он прима тога надзирателства с тим додатком, да ће он гледати колико му само могуће буде, да нашем поверењу, које у њега полагамо, у пуној мери одговори.

3° овом приликом предао нам је часни г. Димитрије Поповић, нашега друштва надзиратељ, не само 1 ф. 6 х. сребра, које смо му при разласку нашем с концем јулија о. г. на оставку дали, него још и 3 ф. 8 х. сребра, које је он сам својим трудом прошасте вакације ајнкасирао, поименице пак од г. Павла Путника, I год. мудрољубља слушатеља и бившега књижничара 40 х. сребра, што су из наше књижнице под њим 4 књиге нестале; од г. Стефана Каћанског, I год. мудрољ. слушатеља 48 х. сребра, што је као члан друштва обећао; од г. Љубомира Савића, I год. мудрољ. слушатеља 48 х. сребра, што је као члан друштва обећао; од г. Јована Форићаског, II год. муд. слуш. 48 х. сребра, што је као члан друштва обећао; од г. Стефана Стојковића, II год. мудр. слуш. 24 х. сребра, што је као члан друштва обећао на нашу књижницу дати. Из узрока што је касир већ изабран, закључује се, да ови 4 ф. 14 х. сребра исти новоизабрани касир прими, и с њима по упутству друштва располаже.

4° Будући да се без новчане помоћи, која је друштву нашем из више узрока посве нужна, бити неможе : тога ради једнодушно одлучујемо, да сваки онај, који се од овде учеће се младежи српске за члана књижнице наше упише, најмање 30 х. сребра положити има.

5° Поводом предложенога под бројем 4 закљученија, сваки, који је у овој седници био, понос рода свога на срцу носећи, и морални напредак млађаног друштва нашег пред очима имајући, у овом истом протоколу својом властитом руком потписао је, колико као члан друштва на ову племениту намеру прилаже. Будући пак да се ова сваке похвале достојна жртва наша у многим погледу родољубивом назвати може: зато се овде ставља ово на углед потомцима нашим с тим - - - -

Закљученијем, да све оне, што од данас чланови друштва нашега, по својевољноме завештању, положи, редовни касир примити и по упутствију друштва располагати има.

Бележио

Ђорђије Васић, II^е год. мудрољубља слушатељ.

Урош Девић, председник

Јован Димовић, тајник и књиж.

Ђорђе Николић, Стеван Лазић и Глигорије Војновић, старешине.

Стефан Георгијевић, касир.

У седници нашега од 12. окт. /1/847. год. предузето је.

6° Отворена је наша књижница, и овом је приликом члан г. Димитрије Поповић предао нама по протоколу, све књиге, које смо му при разласку нашем с концем јулија о. г. поверили. Поводом дакле тим, што нам овај господин сваком приликом приврженост своју указује, најтоплије смо му на том благодарили, које се овде у протокол уводи.

7° Затим је нашега друштва надзиратељ часни г. Димитрије Поповић, предао нама 23 комада српски књига, које је београдски књижар г. Глигорије Возаровић нашој књижници поклатио. – По писму истога господина г. Воз.[аревнића] примисмо ове књиге: Сва Доситеја Обрадовића дјела од I–X књиге, које су све, осим последње у кожи свезане; „Голубице“ до сада изашавше од I–V књиге, које су такође тврдо у кожу свезане; 2 егземплара *Боја змаја са орлови* од архимандрита Ра/ј/ића, на ново прештампана; егземплара *Српска сѣихоѣворенија о ѿбуну Срба ѿроѣив гаија* од Гавр. Ковачевића на ново прештампана; 1 егземплар *Рјечник ѿеографическо сѣаѣисѣиѣни Срдије* од Јов. Гавриловића; 1 егземплар *Исѣорија српскоѣ народа* од Дим. Давидовића у Београду прештампана; 1 егземплар *Сердије ѣлачевно ѣакиѣорабошченије* у Липисци /1/847. год прештампано; 1 егземплар *Горскиѣ вијенац* од владике Црногорског Петра Петровића. Будући да нас је предизложени књижар београдски са овим родољубивим својим поклоном не само здраво обезао него нам и ретки пример правога родољубља показао: зато се препоручује тајнику друштва нашега, да благодаритељно писмо, које се у Београд што скорије послати има, сачини и друштву поднесе.

8° По зрелијем договору нашем пронашавши, да нам је најпрече и најнужније то да наш народни језик учимо: одлучио, да се осим тога што ће који по наредби председника декламирали своје или туђе дело, сваке недеље, кад се обично у српску школу, где нам је и књижница наша,

скупљамо, такве књиге јавно читају и претресају, помоћу који би се до намере најлакше доћи могло.

9° Из узрока, што нам учредник „Српско народни новина“ пештански г. Теодор Павловић већ од више година како новине тако и „Народни лист“ за бадава преко поште шаље, закључујемо, да наш тајник на овога господина учредника сачини таково писмо, којим му се на дојакошњој његовој, према Друштву нашем благонаклоности зафаљује, и за у напредак препоручује.

10° Исто тако поводом тим, што смо и из Србије народне „Новине“ и „Подунавку“ до конца јунија о. г. преко поште, за бадава добивали, препоручује се тајнику, да од стране друштва зготови писмо, којим би се Министарство просвештенија у Београду умолити могло, како да се у напредак поменуте Правитељствене „Новине“ са „Подунавком“ по пошти за бадава добивамо.

11° Такође и у погледу загребачки „Илирски новина“ са „Даницом“, закључујемо, да се ови новина учредник г. Људевит Гај понизно умолити, да нам и он, родољубивим великоду/ш/ијем побуђен, своје новине и „Даницу“ за бадава шаље.

Бележио

Ђорђије Васић, II г. муд. слушатељ.
Урош Девић, председник
Јован Димовић, тајник и књиж.
старешине:
Ђорђе Николић
Глигорије Војновић
Стеван Лазић
Стефан Георгијевић, касир.

У седници од 19. октомврија /1/847. год. свршено је:

12° Будући да сума за купљене књиге 10 ф. и 57 х. сребра износи, поименице пак: за сва Стеићева дела (5 књига *Морални забава* и 2 *Макровиошике*) у платно свезана 8 ф. 3 х. сребра; за *Лазарицу* од Новића 30 х., за *Историју бојслуженија источно-славенској* од Александра Стојачковића 40 х.; за *Славјанку* младежи српске 24 х.; за *Рај* за српски језик од Ђорђа Даничића 20 х.; и за други свезак Гундулићеви дјела 1 ф. све у сребру. Зато се закључује, да касир ову суму изда и у рачун трошкова увести има.

13° Због тога, што су нам неке од књига слабо везане, одлучујемо, да се тврдо (халбфранц) везати имају: сви „Љетописи српски“ од год. 1825-1834, и то од сваке године по 4 књиге уједно; даље *Рјечник* од Вука Стеф. Карахића; Доситејева *Домаћа њисма*; која сачињавају X књигу свију његови дела, VII и VIII свезак (у једно) немачкога *Conversations Lexikona* у Липисци наштампана. – А мало мекше тј. (халбштајф), имају се свезати: I књ. *Стихопворенија* Мушицкови; *Наравна историја* од професора Лазића; *Османида* Гундулића I и II књига уједно од Јефте Поповића; *Всемирна историја* од Магарашевића; V књ. Стеићеви *Забава*; III

и IV свеска *Бачке виле* уједно; *Тускуланска исцрпљенија* од Јакова Живановића; *Тисућа и један* свезак II; *Љубишељ просветљенија* за 1/1839. год. од Др. Петрановића; *Математичко землеописаније* од вас. Булића; *Художество одвраћени болести* од Вас. Чокрљана; *Милош Обилић* од Јов. С. Поповића.

14° Будући да трошак за везивање предизложени књига износи 6 ф. 4 х. сребра, зато налаже се касиру, да књиговецца намирити и ово у рачун трошкова увести постара се.

15° Имајући сад већ знатан број књига добро свезани како српски тако и немачки, и држећи, да је једна седмица на прочитање једне књиге довољна, препоручује се књижничарима, да се постарају о том, да ово закљученије у својој важности буде, и да при мењању књига од чланова, којима су ји на читање издали, особито на њи пазе.

Бележио

Ђорђије Васић, II год. муд. слушатељ.
Урош Девић, председник
Јован Димовић, тајник и књиж.
старешине:
Ђорђе Николић
Глигорије Војновић
Стеван Лазић
Стефан Георгијевић, касир.

Писмо којим смо по закљученију нашем од 12. окт. 1847. год. Попечителству просветљенија Кнежевине српске за рад правителствени „Новина“ и „Подунавке“ умолили, гласи овако:

Високо Славно Попечителство!

Најтоплије благодарећи на оној милости, коју је Високо Славно Попечителство нама потписанима од више година указивати благоизволила тим, што смо тамошње Правителствене „Новине“ и „Подунавку“ све до 1. јулија текуће године за бадава уживали, усуђујемо се к Високо Славном Попечителству с том препокорном молбом припасти, да би нас, овде учеће Србље, те милости и у напредак удостојити благоусрдствовали, колико ради наше племените намере, која нас је здружила, те се овде у српској школи, где нам је уредна књижница наша, осим школски предмета и у на[ем народном језику обучавамо, и тако се с нашом књижевности упознајемо, толико и тога ради, што смо по данашњем нашем положају без довољнога трошка, којим би новине набавити могли.

Свега у овдашњем Лицеуму учећи се Србаља има сваке године око 150 душа. У име дакле свију ови повторавамо ми потписани препокорну молбу нашу с тим понизним изјасненијем, да смо у свако доба готови положити поштанску од ове године за новине уведену таксу, где и како нам отправник тамошњи Правителствени „Новина“ назначи.

У осталом милостивом покровителству Високо Славнога Попечителства препоручујући се са дубоким високопочитанијем јесмо из седнице наше у Сегедину 12. окт. 1847. год. држане.

Високо Славног Попечителства

у име препонизни и благодарни у Сегедину учећи се Србаља

Јован Димовић, н. р. тајник и први књижничар

Урош Девић, председник.

Стеван Георгијевић, касир

Ђорђије Петровић, подкњижничар.

Писмо, којим смо по закљученију нашем од 12. окт. 1847. године племенито г. Људевита Гаја зарад његови „Новина“ и „Данице“ умолили, гласи овако:

Благодарни Господине Уреднице,

Господине многопоштовани!

Најтоплије захваљујући на оној родољубивој милости вашој, коју сте нама потписанима од више година указивали тиме, што сте нам Ваше „Новине“ и „Даницу“ по пошти, без плате шиљали, узимамо себи слободу к вама, родољубиви Господине, припасти и покорно вас замолити, да нас те родољубиве Ваше милости и у напредак удостојите, колико због наше племените намере, која нас је је овде у српској школи, гди нам је уредна књижница наша, здружила, те се осим школски предмета и у нашем народном језику (који је срцу најближи) обучавамо, и тако се с нашом књижевности упознајемо; толико и тога ради, што смо, као што вам је познато, по данашњем положају нешем без довољнога трошка, којим би новине набавити могли. У овдашњим школама учећи се Србаља, које у гимназији а које у Лицеуму има око 150 душа. Тако у име свију ови понављамо ми топлу молбу нашу и изјашњујемо се, да смо у свако доба готови положити поштанску од ове године за све новине уведену таксу, где и колико нам одправник ваши новина назначи. У осталом препоручујемо се родољубљу вашем, и с правим поштовањем јесмо из седнице наше у Сегедину 12. октоврија 1847. године држане. Ваши истинити поштоватељи

Јован Димовић, н. р. тајник и први књижничар

Урош Девић, председник.

Ђорђије Васић, бележник

Стеван Георгијевић, касир

Ђорђије Петровић, подкњижничар.

У седници нашој од 2. нојемврија 1847. год. рађено је:

16° Из узрока тога, што је г. Теофило (Богољуб) Димић, родом из Баваништа, засад III године богословије у Вршцу слушатељ, с концем јулија 1844. год. одавде по свршенију филозофије кући отишао а никоме рачун о књижници предао није, коју су овде учећи се Србљи њему као редовном књижничару поверили, и што је Друштво овде учећи се Србаља у почетку школа. 1844/5. године поменуто своју књижницу чрез овдашњег кључара јавно отворивши пронашло то да у отвореној књижници по

гласу каталога не бијаше ови књига: Рајићева *Историја слав. народа*, књига IV; *Физика Стојковићева*, књ. I; *Задавници Давидовића* од 1815. и 1921. год.; *Народни њјесама*, књига II од другога изданија; од „Летописа“ за годину 1826, књига I; *Тисуће и једној дана*, књига III; *Покондирена шиква*, *Девица из Мариендурја*, *Драјомир жујан Требињски*, *Дар благодарности*, *Gesners Lchriften III*, *Nj iland's Oberon I und II*, *A magyar*, из ови узрока закључује се, да се од стране Нашег друштва истом г. Т. Димићу, богослову вршачком, ово саопшти с тим додатком, да нам на ову његовом погрешком учињену штету, преко часнога г. Димитрија Поповића, Ђакона и учитеља овдашњег, који је на то од нас умољен, са 5 ф. сребра накнади, и тим себе од даљег одговора ослободи.

17^о У смислу закљученија нашег од 12. окт. 1847. год. под бројем 8^{мим} имао је доброту часни Димитрије Поповић, књижнице наше надзиратељ, из IV књиге „Летописа српског“ за 1847. год. читати нам, како Високпросвећени г. Јевтимије Јовановић, владика Горњо-Карловачки, високоучени г. Димитрије Исајловић, председник одбора просвештенија у Београду, и високославни г. Павао Јосиф Шафарик, краљевски књижничар у Златноме Прагу, мисле о српским граматикама, које им је Матица српск-пештанска на пресуду послала. Сва три ова господина, сложили су се, премда један за другога мисли није знао, у том, да је најбоља она граматика, која је на себи имала изреченије: хвалите господа вси јазнаци; а то је граматика господина дра Јована Суботића, који је у њој народни (Вуков) правопис употребио. Све ово у смислу преднаведеног нашег закљученија, овде у протокол стављено.

Бележио Ђорђе Васић

Урош Девић, председник
Јован Димовић, тајник и књ.
Ђорђе Николић
Стеван Лазић
Глигорије Војновић
Стефан Георгијевић, касир.

Писмо господину Теофилу Димићу III год. богословије у Вршцу слуша-тељу:

Високоучени Господине!

Поводом тим што сте ви одавде с концем јулија 1844. године, по свршеној филозофији, кући отишли, а никоме рачуна предали нисте о књижници, коју су овде учећи се Србљи вама као редовном књижничару поверили, принуђено је било друштво овде учећи се Србаља, у почетку школа 1844/5. године, поменути своју књижницу чрез овдашњег кључара јавно отворити. Овом приликом пронашло се то, да у отвореној књижници, по гласу каталога небијаше ови књига: *Историја слав. народов*, част IV, прибавленије ка овој историји од истога, *Физика Стојковићева*, књига I, *Задавник Давидовића* од 1815. и 1821. године, *Народни њјесама*, књига II од другога изданија, I књига „Летописа“ за год. 1826, *Тисуће и једној дана*, књига III, *Покондирена шиква*, *Девица из Мариендурја*, *Драјомир*

жуџан Требињски, Дар благодарности, Gessners Schriften III Hril, Nj ilands Oberon I und II Hril.

Будући да је света дужност свију овде учећи се Србаља старати се колико о том, да им се књиге у њиховој књијници све више умножавају, толико и о том, да им се набављене књиге, које се као аманет сматрати имају, из књијнице не расипају, тога ради за право пронашли смо, да нам ви предизложену штету, преко овдашњег а ђакона и учитеља, часнога г. Димитрија Поповића, као на то од нас умољеног, са 5 ф. сребра накнадити, и тим себе од даљег а одговора ослободити изволите.

У осталом са пристојним поштовањем јесмо из седнице наше у Сегедину 2. нојемврија 1847. године држане Вам у име целога друштва на служби

Јован Димовић, н. р. тајник и први књијничар

Урош Девић, председник.

Ђорђије Васић, бележник

Стеван Георгијевић, касир

Ђорђије Петровић, подкњијничар.

У седници од 16. нојемврија 1847. године рађено је:

18° Господин Димитрије Поповић а ђакон говорио је о славенској азбуки у опште, а понаособ пак, где се слова, њ, њ, и, ии, иј, њ (дебело јер), њ (танко јер), њ, њј, њ (јат), е код српски књијевника употребљавају, које се овде бележи.

19° Са слова нека азбуке прешао је исти господин на српско-народну, изјаснивши опширно њене основе. За тим је тумачио наречија српска: источно, јужно, и западно, и потанко њиову разлику расчланио, која се овде назначује.

У седници од 30. нојемврија /1/847. год. рађено је:

20° Читана је књига г. Вука Стеф. Караџића названа *Писмо високојреосвешћеноме владици Будимском са особитијем годацима о српском језику и њравојису*, које се овде по смислу закљученија нашег од 12. октоврија о. г. у протокол ставља.

21° Затим је прочитано писмо у Пожуну учеће се српске браће наше, у ком нам јављају, да су нам на делижанцу послали на поклон следеће књиге: 1 егз. *Данице* Вукове за /1/834. год.; 1 егз. V књиге *Забава* Стеићеве, 1 егз. *Макровиоитике* Стеићеве, обе књиге у једно; 1 егз. „Српскога летописа“ за /1/838. год., част III, за /1/840. год. част III, и за /1/841. год. част I; 1 егз. Далматинског алманаха за /1/834. год.; 1 егз. *Пошћољена Пешћиа*; 1 егз. *Руководићел к изубљеном здрављу*; 1 егз. *Живојћојисанија* Вуићегов; 1 егз. *Књаз од Ерцејовине*; 1 егз. *Фрулице*; 1 егз. *Силоана и Милеве*; 1 егз. *Француске јрамајћике*; 1 егз. *Сјомена древности*; 1 егз. – Будући да смо ми ове књиге већ примили, зато закључујемо да књијничар наш исте књиге у редовни записник уведе, и да се тој браћи нашој у Пожуну на њиховоме дару по пошти зафали.

У седници од 14. марта /1/848. год. рађено је:

22° Од 30. нојемврија прошасте године до данашњега дана, сваке недеље, уторка и четвртка по подне скупљали смо се у српску школу, где нам је наша књижница, и ту смо осим овогодишњи важни новина, по највише оне књиге велегласно читали, из који се наш народни језик по највише учити може, које се овде бележи.

23° Будући да нам учредник загребачки „Новина“ г/оспо/дин Људевит Гај своје новине од 1. јануарија о. г. не шаље, као што смо га умолили, зато, да неби у ово важно време без ти новина били, закључујемо, да касир нашега друштва председнику г. Урошу Девећу и тајнику г. Јовану Димовићу 4 ф. 24 кр. сребра изда, који ће за исте новце „Новине илирске“, за по године тј. од 1. јануара до 30. јунија /1/848. год. овде на пошти претплатити.

У седници од 8. маија /1/848. год. рађено је:

24° Од месеца марта ове год./ине/ до данас овде учећа се младеж српска с такм је вољом и охотом, скоро сваки дан у једно време, и то у великом броју, због читања овогодишњи врло важни за српство новина, у српску школу скупљала се, да ова ревност целој поменутој младежи на понос и дик, а потомцима на подражаније служити може, које се овде уводи.

25° Будући да се други течај овдашњи школа, због овогодишњи покрета у Унгарији, 23. маја по старом свршује, зато закључујемо, да се сви у српску школу 20. маија пре подне у 11 сати скупимо, књижницу нашу прегледамо, и у ред ставимо.

26° Г. Сава Петровић Карловчанин, који је прошасте године овде физику слушао, однео је са собом из наше књижнице с концем школске године Малетићев *Кријички прејед ејоса Судошћевој*. Будући да смо ову књигу преко г. Димитрија Поповића натраг примили, зато се овде назначује.

27° Г. Јов. Николић Кикинђанин, који је прошасте године овде логику слушао, одно је са собом из наше књижнице, с концем прошасте године *Страданије младога Вершера*. И ову књигу добавили с напором и помоћу г. Димитрија Поповића, ђакона, које се овде назначује.

Забележио Ђорђе Васић

Урош Девећ, председник
Јован Димовић, тајник и књ.
Старешине:
Ђорђе Николић
Стеван Лазић
Глигорије Војновић
Стефан Георгијевић, касир.

У седници од 20. маја /1/848. године, која је за шекућу годину йоследња, рађено је:

Прегледана је књижница, у којој не бијаше:

4 књиге „Љетописа“ за /1/831. годину, које су по сведоци књижничара код Стевана Хаџића из Сегедина (ретора) заостале, све у једно свезане (ови „Љетописи“ за /1/831. годину повраћени су 24. маија /1/848. год./ине/ натраг; и сад су у књижници), 1 егз. *Персијски басам* код Лазара Нонића из Кикинде, граматисте (ова је књига 21. маија тек. године повраћена, и наоди се у књижници), 1 егз. *Задавника* Давидовића за /1/835. год. код г. Јефте Новића из Кемнице, физике слушатеља; 1 егз. *Ромео унд Јулиа* код Петра Ковачевића из Беодре (поете). Умољавамо г. Димитрија Поповића, ђакона, да исте књиге, како најбоље зна, натраг добави.

29° Књижница наша по инвентару предаје се г. Димитрију Поповићу, на чување преко вакације, с тим дакле решава се књижничар г. Јован Димовић од сваког одговора.

30° Прочитан је рачун доотка и трошка нашег за 1847/8, који се за точан и потпун од целог друштва признаје. Са овим се дакле редовни касир г. Стефан Георгијевић од сваког одговора ослобађава.

Пред нама

Димитријем Поповићем, ђаконом
и надзиратељем

Урошем Девићем, председником

Јованом Димовићем, тајником и књиж.

Ђорђијем Васићем, бележником

Стефаном Георгијевићем, касиром.

Старешинама:

Ђорђем Николићем

Глигоријем Војновићем

Staniša Vojinović

“The Serbian Youth Association” in Szeged

Summary

The paper provides an overview of the activities of the Serbian Youth Association in Szeged in the 19th century, one of the numerous organizations of Serbian youth in Serbia and abroad dedicated to raising the national spirit and transforming the Serbian language and literature on the basis of Vuk Karadžić's language reform. The duties and activities of the members of the association, their performances and publications are listed and described in detail. The paper provides extensive material, which includes minutes, correspondence and lists of published works in the 1840s.

Keywords: Serbian Youth Association; Szeged; XIX century; documentary material

Примљено: 16. 5. 2021.

Прихваћено: 19. 9. 2021.